

Spis treści

1. Wstęp	9
1.1. Historia badań nad ceramiką neolityczną w środkowym Sudanie	12
1.2. Chronologia neolitu w środkowym Sudanie	14
2. Ogólna charakterystyka materiałów źródłowych	27
2.1. Stanowiska na lewym brzegu Nilu i Białego Nilu	27
2.2. Stanowiska na prawym brzegu Nilu i Nilu Błękitnego	30
2.3. Butana	33
2.4. Gezira – obszar pomiędzy Białym a Błękitnym Nilem	34
3. Analiza technologiczno–typologiczna ceramiki	37
3.1. Technologia	37
3.1.1. Surowce ceramiczne środkowego Sudanu	40
3.1.2. Właściwości strukturalne ceramiki	41
3.1.2.1. Skład masy ceramicznej	42
3.1.2.2. Temperatura i metody wypału ceramiki	53
3.1.2.3 Kolor przełamu	54
3.1.3. Właściwości powierzchni	56
3.1.3.1. Kolor powierzchni	57
3.1.3.2. Powleczenie powierzchni	59
3.1.3.3. Potraktowanie powierzchni	61
3.1.4. Inne właściwości techniczne naczyń	63
3.1.4.1. Grubość ścian naczyń	63
3.1.4.2. Techniki kształtowania naczyń	65
3.1.5. Klasyfikacja technologiczna ceramiki	66
3.1.5.1. Klasyfikacja według właściwości wewnętrznych	66
3.1.5.2. Typy technologiczne ceramiki	70
3.1.5.2.1. Ceramika o domieszce kwarcowej (Grupa S)	70
3.1.5.2.2. Ceramika o domieszce zawierającej szamot (Grupa S)	74
3.1.5.2.3. Ceramika o domieszce zawierającej tłuczeń skaleniowy (Grupa Q)	75

3.1.5.2.4. Ceramika o dominującej domieszce mineralnej innej niż kwarc i skalenie (Grupa M)	76
3.1.5.2.5. Ceramika o domieszce organicznej (Grupa R)	77
3.2. Morfologia	79
3.2.1. Uwagi wstępne	79
3.2.2. Kształt naczynia	85
3.2.2.1. Grupy kształtów	87
3.2.2.2. Podstawowe parametry i wskaźniki naczyń. Modele kształtów	90
3.2.2.3. Typy kształtów naczyń neolitycznych środkowego Sudanu	106
3.2.3. Modyfikacje kształtów naczyń	118
3.2.4. Kształty brzegów	119
3.2.5. Kształty den	121
3.2.6. Wielkość naczyń	123
3.2.6.1. Średnica wylotu naczynia jako parametr jego wielkości	123
3.2.6.2. Inne parametry określające wielkość naczynia	129
3.2.7. Klasyfikacja morfologiczna naczyń	139
3.3. Dekoracja	179
3.3.1. Uwagi wstępne	179
3.3.2. Techniki wykonania dekoracji	194
3.3.3. Dekoracja wylewów	197
3.3.4. Dekoracja przykrawędna	201
3.3.5. Dekoracja brzuśca	204
3.3.5.1. Struktura dekoracji	204
3.3.5.2. Klasyfikacja dekoracji brzuśca	206
3.3.5.2.1. Dekoracja wykonana techniką kołyskową	214
3.3.5.2.2. Dekoracja wykonana techniką kroczonego stempelka	223
3.3.5.2.3. Dekoracja wykonana za pomocą prostego odcisknięcia stempelka	229
3.3.5.2.4. Dekoracja ryta	233
3.3.5.2.5. Dekoracja malowana	241
3.4. Otwory w ściankach naczyń i ich funkcja	277
4. Analiza chronologiczna materiałów ceramicznych	283
4.1. Dane stratygraficzne	283
4.2. Datowania radiowęglowe	290
4.3. Dane typologiczne	292
4.4. Analiza porównawcza z materiałami kultur ościennych	294

---

5. Klasyfikacja typologiczna ceramiki	299
5.1. Grupa PB. Naczynia o prostych kształtach i brązowym lub szarobrązowym, nieornamentowanym brzuścu	301
5.2. Grupa PG. Naczynia o prostych kształtach i szarym lub czarnym niezdobionym brzuścu	309
5.3. Grupa PR. Naczynia o prostych kształtach i powleczonej na czerwono, niezdobionej, dobrze wygładzonej powierzchni zewnętrznej	312
5.4. Grupa BT. Naczynia o czernionych wylewach	315
5.5. Grupa CW. Naczynia o prostych kształtach i czesanim lub drapanym brzuścu	318
5.6. Grupa RW. Naczynia o marszczonych powierzchniach zewnętrznych	321
5.7. Grupa RS. Naczynia o prostych kształtach, zdobione dekoracją odciskaną, wykonaną techniką kołyskową lub inną, dającą zbliżony efekt. Układ wątków koncentryczny lub niesymetryczny	327
5.8. Grupa AP. Naczynia o prostych kształtach zdobione równoległymi liniami odcisniętych punktów wykonanych techniką krocącego stempelka lub innymi metodami dającymi zbliżony efekt	339
5.9. Grupa ST. Naczynia zdobione odciskami różnych, pojedynczych stempelków	350
5.10. Grupa IW. Naczynia zdobione prostymi ornamentami rytymi	352
5.11. Grupa GW. Naczynia zdobione wzorami geometrycznymi	357
5.12. Grupa PW. Naczynia malowane	367
6. Geneza i rozwój neolitycznej wytwórczości garncarskiej w środkowym Sudanie	369
6.1. Faza wczesna (ok. 5000–3800 p.n.e.)	370
6.2. Faza późna (ok. 3800–3000 p.n.e.)	372
6.3. Faza schyłkowa (ok. 3000–2500? p.n.e.)	374
7. Miejsce ceramiki środkowego Sudanu w wytwórczości garncarskiej północno-wschodniej Afryki u schyłku epoki kamienia	377
8. Znaczenie garncarstwa dla neolitycznych społeczeństw środkowego Sudanu	387
9. Podsumowanie	393
Bibliografia	397
Neolithic pottery in Central Sudan. Summary	411